

โจเซฟ เมงเกล
กับการทดลองทางการแพทย์ในค่ายเอาชวิทซ์*
Josef Mengele
and the Medical Experimentation in Auschwitz

รวิภา ศรีดาวเดือน**
Rawipa Sredawduan

บทคัดย่อ

การใช้มนุษย์ในการทดลองของนาซีเป็นการทดลองทางการแพทย์ที่ใช้มนุษย์เป็นเหยื่อในการทดลองเป็นจำนวนมาก วัตถุประสงค์ในการทดลองเน้นเรื่องเชื้อชาติเป็นสำคัญ รวมถึงการทดลองเพื่อผลประโยชน์ของกองทัพของเยอรมัน การพัฒนาอาวุธ และการรักษาอาการบาดเจ็บหรือป่วยไข้ของทหารเยอรมัน เหยื่อส่วนใหญ่จะเป็นชาวยิวในค่ายกักกัน ค่ายเอาชวิทซ์เป็นศูนย์กลางการทดลองทางการแพทย์ โดยนายแพทย์โจเซฟ เมงเกลผู้ซึ่งได้รับการเรียกขานว่า “เทพแห่งความตาย” มีบทบาทสำคัญในการควบคุมการทดลอง การทดลองที่สำคัญของเมงเกล คือ การทดลองในเรื่องแฝดและคนแคระ การทดลองทางการแพทย์ของนาซีสะท้อนการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพราะมีการนำมนุษย์

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยเพื่อทำสารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา ๒๕๕๕ เรื่อง “โฮโลคอสต์ -การเช่นฆ่าชาวยิวในค่ายกักกัน : ศึกษาความเป็นอยู่ชาวยิวในค่ายเอาชวิทซ์”

มาใช้ในการทดลองโดยไม่ได้รับความยินยอม ใช้วิธีการทดลองที่โหดร้ายและ
น่าหวาดกลัว ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจากการถูกทดลองเป็นจำนวนมาก หลัง
สงครามสิ้นสุดการทดลองทางการแพทย์ของนาซีถูกนำมาพิจารณาในข้อ
กล่าวหาต่ออาชญากรรมต่อเพื่อนมนุษย์ในการพิจารณาคดีที่นูเรมเบิร์ก

คำสำคัญ : โจเซฟ เมงเกล การทดลองทางการแพทย์ เอาชีวิตรอด

Abstract

Nazi human experimentation were medical experiments on large numbers of prisoners. The medical experimentation focused on radical ideological tenets including helping the German military, developing weapons and treating injured military personnel. Auschwitz was the center for the medical experiments. The most important and outstanding person was Dr. Josef Mengele who was called the "Angel of Death". He conducted experiments on twins and dwarfs. Nazi medical experimentation reflected violated human rights because consent from the victims was not obtained. The cruel and terrifying method were used resulting in massive loss of lives. After the war these crimes were involved tried in The Nuremberg Trials.

Keywords : Josef Mengele, Medical Experiment, Auschwitz

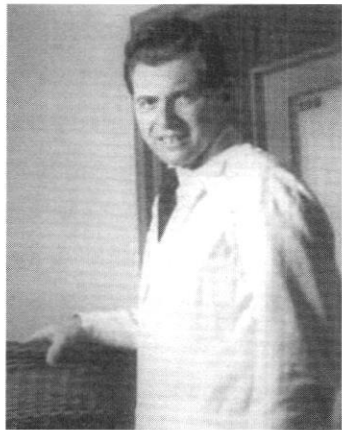
เมื่อฮิตเลอร์ก้าวขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองเยอรมันในต้น ค.ศ. ๑๙๓๓ เขาเริ่มดำเนินนโยบายการกวาดล้างชาวยิวอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีการสร้างค่ายกักกันขึ้นเพื่อใช้กักขังนักโทษที่เป็นปรปักษ์ต่อพรรคนาซีหรือรัฐบาลรวมทั้งพวกยิว ซึ่งจะไม่มีการสอบสวนตามกระบวนการยุติธรรม ไม่มีกำหนดในการปล่อยตัว และถูกจำกัดสิทธิทางด้านมนุษยชนด้วย ในเวลาต่อมาค่ายกักกันยังใช้คุมขังและกำจัดบุคคลที่พรรคนาซีเห็นว่าไร้คุณค่า เช่นพวกยิปซี และพวกรักร่วมเพศ เป็นต้น ค่ายกักกันเอาชวิทซ์ซึ่งสร้างขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๔๐ ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ได้ชื่อว่าเป็นศูนย์สังหารชาวยิวที่เป็นการกำจัดทางเชื้อชาติที่ใหญ่ที่สุด เพราะมีห้องรมแก๊สและอาคารเผาศพที่มีขนาดใหญ่และจำนวนมากกว่าค่ายกักกันอื่น ๆ พรรคนาซียังใช้ค่ายเอาชวิทซ์เป็นศูนย์การทดลองทางการแพทย์ที่สำคัญอีกด้วย โดยมีนายแพทย์โจเซฟ เมงเกลเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทดลองทางการแพทย์

ภูมิหลังของเมงเกล

โจเซฟ เมงเกลได้รับสมญาว่าเป็นเทพแห่งความตาย (Angel of Death) เนื่องจากเป็นผู้ตัดสินว่าเชลยที่ถูกขนส่งมาโดยทางรถไฟ เมื่อถึงค่ายเอาชวิทซ์แล้วใครจะถูกส่งเข้าห้องรมแก๊ส ไปใช้แรงงาน หรือรอถูกนำตัวไปทำการทดลองทางการแพทย์ด้านต่าง ๆ ในช่วงการพิจารณาคดีที่นูเรมเบิร์กระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๕-๑๙๔๙ มีการพาดพิงและกล่าวอ้างถึงเมงเกล ซึ่งทำให้เรื่องราวของเขาในช่วงระหว่างสงครามที่ค่ายกักกันเอาชวิทซ์เป็นที่รู้จักและรับรู้กันมากขึ้น

เมงเกลเกิดในครอบครัวชนชั้นกลางที่มั่งคั่งและเคร่งศาสนาเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๑ ที่เมืองกันซ์เบิร์ก (Günzburg) รัฐบาวาเรีย เป็นบุตรชายคนโตของคาร์ล เมงเกล (Karl Mengele) และวัลเบอร์กา เมงเกล (Walburga Mengele) นักอุตสาหกรรมที่มั่งคั่งผู้ก่อตั้งบริษัท Karl Mengele & Sons Company ผลิตเครื่องมือและเครื่องจักรสำหรับทำการเกษตร เขามีน้องชายสองคนคืออ็อลว (Alois) และคาร์ล จูเนียร์ (Karl, Jr.) มารดาเป็นศูนย์กลางของบ้าน เธอดูแลเอาใจใส่บุตรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ความเป็นคนเจ้าระเบียบ เข้มงวดและเป็นที่เคารพยำเกรงของบุตรทำให้เธอควบคุมดูแลครอบครัวให้เป็นไปตามที่เธอต้องการ เมงเกลจึงมีระเบียบวินัยและประพฤติตัวดีตั้งแต่เด็ก ผล

การเรียนของเขาก็อยู่ในระดับดี ทั้งได้ชื่อว่าเป็นนักเรียนที่มีความประพฤติดีและตรงต่อเวลา เขายังได้รับคำชื่นชมจากเพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอนอยู่เสมอ เมงเกลจบการศึกษาในระดับมัธยมปลายที่กุนส์เบิร์กใน ค.ศ. ๑๙๓๐ และบิดาต้องการให้เขามีอาชีพเป็นนักบัญชีเพื่อจะได้ช่วยกิจการของครอบครัว แต่เขากลับสนใจในวิทยาศาสตร์และมานุษยวิทยา จึงเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยมิวนิก (University of Munich) ด้านปรัชญาและการแพทย์ ซึ่งครอบครัวไม่ได้คัดค้าน

นายแพทย์โจเซฟ เมงเกล

ขณะที่ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยมิวนิก

เมงเกลเรียนรู้จากศาสตราจารย์ที่มีชื่อเสียงหลายคน โดยเฉพาะ ดร.แอร์น รูดิน (Dr. Ernst Rudin) ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขอนามัยเชื้อชาติ และเป็นหนึ่งในคณะกรรมการรับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายปัญหาประชากรและเชื้อชาติสังกัดกระทรวงมหาดไทย รูดินมีอิทธิพลต่อความคิดในการศึกษาทางด้านการแพทย์ของเมงเกลอย่างมาก โดยรูดินเห็นว่าคนบางกลุ่ม (ที่ป่วยทางพันธุกรรม) มีชีวิตที่ไม่มีคุณค่าพอที่จะอยู่ เป็นพวกที่สมควรแยกออกจากประชาชนทั่วไป แต่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์จะสามารถช่วยชีวิตคนเหล่านี้ให้มีความหมายได้ (Nicole and Jill : 2012) ความคิดของรูดินทำให้เมงเกลเริ่มสนใจในเรื่องพันธุกรรมและการจะพัฒนาพันธุกรรมให้ดีขึ้น ต่อมาเขาไปทำงานค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพันธุกรรมศาสตร์ เพื่อค้นหาสาเหตุของความผิดปกติและข้อบกพร่องทางพันธุกรรม เพราะเห็นว่าการวิจัยทางวิทยาศาสตร์การแพทย์น่าจะสามารถรักษาหรือยับยั้งการเกิดโรคทางพันธุกรรมได้

ใน ค.ศ. ๑๙๓๕ เมงเกลสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขามานุษยวิทยาการแพทย์* ในปีต่อมา เขาผ่านการสอบทางการแพทย์ของรัฐและทำงานเป็นผู้ช่วยของศาสตราจารย์ ดร.ออตมาร์ ไพรแอร์ ฟอน เวอร์สเชอร์ (Dr.Otmar Freiherr von Verschuer)

* มานุษยวิทยาการแพทย์แบ่งออกเป็น ๔ สาขา คือ นิเวศวิทยาและระบาดวิทยา การแพทย์ชาติพันธุ์ การแพทย์ในมุมมองเชิงสังคม และการแพทย์ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การแพทย์ชาติพันธุ์ เป็นสาขาวิชาที่เมงเกลให้ความสนใจและศึกษา โดยสาขานี้จะเป็นการศึกษาเกี่ยว

นักวิทยาศาสตร์ชั้นนำที่มีชื่อเสียงมากคนหนึ่งของสถาบันชีววิทยาทางพันธุกรรมและ
สืบนามยเชื้อชาติ (Institute for Hereditary Biology and Racial Hygiene) ในแฟรงก์เฟิร์ต
(Frankfurt) ในช่วงที่ทำงานค้นคว้าทางด้านการแพทย์เมงเกลประสบปัญหาสุขภาพ
เขาเป็นโรคภาวะกระดูกพรุนอักเสบ (osteomyelitis) และใช้เวลาในการรักษานานกว่า
๒ ปี ในช่วงเวลาที่รักษาตัวนั้นเขาทุ่มเทตนเองกับงานวิจัยทางพันธุศาสตร์ (United
States Holocaust Memorial Museum : 2012) เพื่อทดลองหาความลึกซับซ้อนของ
ร่างกายมนุษย์ และเพื่อวิเคราะห์แยกพันธุกรรมที่ยังคงเป็นความลับในร่างกายของมนุษย์
โดยใช้ฝาแฝดที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นกรณีศึกษา อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาวิจัยดังกล่าวยัง
ประสบกับปัญหาทางด้านศีลธรรม เมงเกลจึงทำได้แค่เพียงเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของ
ฝาแฝดเท่านั้น นอกจากการศึกษาในเรื่องพันธุกรรมแล้ว เมงเกลยังให้ความสนใจในการ
ศึกษาเกี่ยวกับชนเผ่า Herero ในแอฟริกาตะวันตก (ซึ่งปัจจุบัน คือ ประเทศนามิเบีย)

เมงเกลมีผลงานวิจัยตีพิมพ์รวม ๓ เรื่อง เรื่องแรกเป็นงานวิจัยขณะศึกษาระดับ
ปริญญาเอก เขียนเสร็จตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๓๕ แต่เผยแพร่ใน ค.ศ. ๑๙๓๗ ในชื่อว่า *Racial*
– *Morphological Examination of Anterior Portion of the Lower Jaw in Four Racial*
Groups ว่าด้วยความแตกต่างของขากรรไกรของชาวอียิปต์โบราณ ชาวเมลานีเซียน
(Melanesians) ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของมหาสมุทรแปซิฟิก กับชาวยุโรปที่อาศัยอยู่บริเวณ
ชายฝั่งเอเดรียติกของยูโกสลาเวีย และพวกนอร์ดิก (Nordic) เมงเกลกล่าวอ้างถึงความ
ล้มเหลวของงานวิจัยก่อนหน้านี้ และยังชี้ให้เห็นความบกพร่องในวิธีและกระบวนการ
ศึกษา โดยสรุปว่าส่วนของขากรรไกรล่างที่เกิดก่อนแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง
เชื้อชาติได้อย่างชัดเจน (Lifton 1986 : 339)

Genealogical Studies in the Cases of Cleft Lip – Jaw – Palate งานวิจัยชิ้น
ที่สองตีพิมพ์ใน ค.ศ. ๑๙๓๘ เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการลำดับเครือญาติโดยใช้โรคปาก
แหว่งเพดานโหว่เป็นกรณีศึกษา งานวิจัยนี้เป็นพื้นฐานในการศึกษาความผิดปกติทาง
พันธุกรรมในค่ายเอาชวิทซ์ในเวลาต่อมา ส่วน *Hereditary Transmission of Fistulae*
Auris งานวิจัยชิ้นสุดท้าย เป็นงานวิจัยวิเคราะห์การถ่ายทอดทางพันธุกรรมที่ผิดปกติ

กับความเชื่อในการเกิดโรคและการรักษาในสังคมต่าง ๆ โดยจะมีการศึกษาในเรื่องการจำแนกแยก
โรค หรือการให้ความสำคัญต่อความเจ็บป่วยซึ่งแตกต่างกันในแต่ละสังคม

ของการเปิดเส้นเอ็นหู ที่มีผลทำให้เกิดลึกลับ งานวิจัยทั้งสามชิ้นเน้นเรื่องกรรมพันธุ์ และได้รับความสนใจจากรัฐบาลนาซี แต่เนื่องจากงานวิจัยของเมงเกลยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน เต็มไปด้วยตาราง แผนผัง และรูปภาพทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องใช้เวลาในการตรวจสอบความถูกต้อง รัฐบาลนาซีจึงยังไม่ได้นำผลการศึกษาวิจัยไปสานต่อ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยทั้งสามชิ้นทำให้แกนนำนาซีเห็นว่าเขาเป็นคนเก่งและจะเป็นบุคคลที่เหมาะสมในการใช้ความรู้ทางการแพทย์ให้เป็นประโยชน์ในการกิจของนาซีได้ในวันข้างหน้า

ขณะศึกษาทางด้านการแพทย์ เมงเกลเริ่มสนใจในปัญหาการเมืองด้วย ในช่วงเวลาดังกล่าว เยอรมนีกำลังเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมถึงการเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและอื่น ๆ แต่รัฐบาลในช่วงเวลานั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ การเมืองระหว่างประเทศที่สับสนเนื่องจากการที่สหภาพโซเวียตประสบความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรม และพยายามผลักดันการก่อการปฏิวัติขึ้นในยุโรปได้นำไปสู่ความหวาดกลัวต่อภัยของคอมมิวนิสต์ที่จะอาจคุกคามเยอรมนีในช่วงที่สังคมเยอรมนีกำลังปั่นป่วน ในขณะที่นั้นพรรคนาซีซึ่งเป็นพรรคการเมืองฝ่ายขวาได้รับความนิยมมากขึ้น อันเป็นผลจากนโยบายต่อต้านสนธิสัญญาแวร์ซาย คอมมิวนิสต์ และยิว รวมไปถึงการโจมตีการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล การข้อหารัฐบาลล้มเหลว การเล่นพรรคเล่นพวกและหาผลประโยชน์ให้แก่พรรคของตนเอง พรรคนาซียังให้สัญญาที่จะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี รวมไปถึงนำเยอรมนีไปสู่ความเป็นชาติมหาอำนาจ ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจของเมงเกลในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง ซึ่งจะเห็นได้จากคำกล่าวของเมงเกลที่ว่า

...แต่เดิมนั้นข้าพเจ้าไม่เคยคิดเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมืองใด ๆ แต่ในระยะยาวก็มีความเป็นไปได้ที่จะต้องเผชิญหน้ากับช่วงเวลาของการปลุกกระตุ้นทางการเมืองที่ว่า ปิฎกมิมิของพวกเราจะต้องไม่พ่ายแพ้ต่ออาร์มิตีของพวกมากซิสต์-บอลเชวิค (Marxist-Bolshevik) ซึ่งแนวคิดทางการเมืองดังกล่าวได้กลายเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจครั้งสำคัญในชีวิตของข้าพเจ้า” (Nicole and Jill : 2012)

ใน ค.ศ. ๑๙๓๔ เมงเกลตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกของหน่วยเอสเอ เนื่องจากเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวเป็นกองกำลังที่สำคัญ และเป็นฐานอำนาจของพรรคนาซี

อย่างไรก็ตาม เมงเกลก็เข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของพรรคนาซีได้ไม่นาน เนื่องจากปัญหาสุขภาพ ประกอบกับในช่วงกลางเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๓๔ ฮิตเลอร์ ซึ่งวิตกว่าหน่วยเอสเอจะก่อการปฏิวัติขึ้นได้หันมาทำการกวาดล้างหน่วยเอสเอซึ่งทำให้หน่วยเอสเอหมดบทบาทลง* เมงเกลจึงลาออกจากการเป็นสมาชิกหน่วยเอสเอและใช้เวลารักษาดัวและทู่เทให้กับการค้นคว้าวิจัยงานทางด้านพันธุกรรมอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ใน ค.ศ. ๑๙๓๗ เมงเกลสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคนาซีและในปีต่อมาได้เข้าเป็นสมาชิกหน่วยเอสเอเอส (SS) เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้นเขาถูกเกณฑ์ไปเป็นทหาร และถูกส่งไปรบในแนวหน้า อย่างไรก็ตามงานวิจัยของเขาที่เผยแพร่ก่อนหน้านั้นทำให้แกนนำพรรคนาซีเห็นว่าความรู้และความสามารถทางการแพทย์ของเขาจะสามารถทำประโยชน์ทางด้านการแพทย์ให้กับพรรคนาซีได้ เมงเกลจึงได้รับคำสั่งให้ไปทำงานด้านการบริการทางการแพทย์แก่กองทัพ

เมงเกลกับค่ายเอาชวิทซ์

เมื่อฮิตเลอร์ประกาศสงครามกับสหภาพโซเวียตในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๑ เมงเกลร่วมปฏิบัติการรบอย่างกล้าหาญจนได้รับรางวัลกางเขนเหล็กชั้นที่ ๒ (Iron Cross Second Class) ต่อมาในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๔๒ เขาได้ช่วยเหลือนายทหารเยอรมัน ๒ คนจากการระเบิดของรถถังทำให้เขาได้รับบาดเจ็บ จนไม่สามารถทำงานให้กองทัพในแนวหน้าได้อีก เขาจึงถูกส่งไปทำงานที่สำนักงานกลางเชื้อชาติและการตั้งถิ่นฐานใหม่ (Race and Resettlement Office) ในกรุงเบอร์ลินโดยทำหน้าที่ติดต่อประสานงานร่วมมือกับสถาบันวิจัยมานุษยวิทยา พันธุกรรมศาสตร์และการบำรุงพันธุ์เบอร์ลิน-ดาร์เลม (Kaiser Wilhelm Institute of Anthropology, Genetics and Eugenics in Berlin-Dahlem) ซึ่งก่อตั้งใน ค.ศ. ๑๙๒๗ สถาบันนี้แบ่งออกเป็น ๔ แผนกคือ มานุษยวิทยา พันธุกรรมศาสตร์ การบำรุงพันธุ์มนุษย์ และพยาธิวิทยาเชิงพันธุกรรมเชิงการทดลอง สถาบันแห่งนี้ได้นิยามศัพท์ การบำรุงพันธุ์มนุษย์โดยการคัดเลือกสายพันธุ์

* ดู สัณชัย สุวังบุตร, นาซีสมัยไวมาร์ ค.ศ. ๑๙๑๘-๑๙๓๓, (กรุงเทพ : ดักดิโสการพิมพ์, ๒๕๕๕), ๑๗๙-๑๘๗.

(eugenics) ว่า หมายถึง การหาความเกี่ยวข้องระหว่างการศึกษาวิจัยพันธุกรรมมนุษย์กับวิธีการนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับนโยบายประชากรของรัฐ (Vivien Spitz 2005 : 2)

ในปลายเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ เมงเกลได้รับคำสั่งให้ไปทำงานที่ค่ายเอาชวิทซ์* เพื่อนนายแพทย์ด้วยกันกล่าวถึงเขาเมื่อมาถึงค่ายเอาชวิทซ์ว่า เมงเกลมีความโดดเด่นเป็นพิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเขาถูกส่งตัวโดยตรงมาจากแนวหน้า และมาค่ายเอาชวิทซ์ด้วยความเต็มใจและยินดีเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลว่า ค่ายเอาชวิทซ์เป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการเตรียมการวิจัยทางการแพทย์ เนื่องจากสามารถใช้มนุษย์ในการทดลองได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักศีลธรรม เพราะนักโทษชาวยิวในค่ายเอาชวิทซ์ตามความคิดของเมงเกลนั้นเป็นบุคคลที่ไม่มีค่าและไม่สมควรมีชีวิตอยู่บนโลกใบนี้ (Dalia Ofer and Lnore J. Weitzman 1998 : 329) เมื่อมาถึงค่าย เมงเกลจะคัดเลือกนักโทษสำหรับเข้าห้องรมแก๊สเช่นเดียวกับนายแพทย์เอสเอสคนอื่น ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ที่สำคัญ เพราะเป็นการกำหนดชะตาชีวิตของนักโทษว่าใครจะสามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปเพื่อใช้แรงงาน และใครจะถูกส่งไปสังหารในทันที แต่เมงเกลให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือกับการทำหน้าที่ในการคัดเลือกมากกว่าเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์คนอื่น ๆ ในค่ายเอาชวิทซ์ เพราะเล็งเห็นว่านอกจากการคัดเลือกนักโทษเป็นกระบวนการที่สำคัญแล้ว เขายังสามารถใช้โอกาสนี้คัดเลือกเหยื่อที่เหมาะสมเพื่อใช้ทดลองทางการแพทย์ของเขาได้อีกด้วย ในการออกไปคัดเลือกและตรวจสอบนักโทษใหม่ เมงเกลมักจะใส่เสื้อนอกสีขาวอยู่เสมอ พวกนักโทษจึงเรียกเขาว่า “เทพสีขาว” (White Angel) อย่างไรก็ตามการกระทำของเขากลับทำต่อมนุษย์ด้วยกันอย่างเลียดเย็น โหดร้าย และไร้มนุษยธรรมราวกับว่าอีกฝ่ายเป็นเพียงสิ่งของที่เกิดขึ้นทุกวันจนเป็นเรื่องปกติ เช่น การกำหนดนโยบายในการคัดเลือกนักโทษเพื่อนำไปสังหาร และการนำไปใช้ในการทดลองทางการแพทย์ต่าง ๆ โดยไม่มีความรู้สึกผิด ทำให้ทุกคนมองเห็นว่าเมงเกลเป็นฆาตรกรในคราบ

* ค่ายเอาชวิทซ์แบ่งออกเป็น ๓ ค่าย คือ ค่ายเอาชวิทซ์ ๑ สร้างขึ้นในวันที่ ๒๗ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๐ เป็นค่ายหลักในการดำเนินนโยบายและเป็นศูนย์กลางในการบริหาร ค่ายเอาชวิทซ์ ๒ หรือ ค่ายบิรเคเนา สร้างขึ้นในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ เป็นค่ายขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาค่ายกักกันและใช้เป็นศูนย์กลางการสังหารชาวยิว ค่ายเอาชวิทซ์ ๓ หรือค่ายโมโนวิทซ์สร้างขึ้นในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๒ เป็นค่ายบริหารของเอาชวิทซ์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เป็นศูนย์รวมของระบบอุตสาหกรรมของค่าย ค่ายเอาชวิทซ์ได้รับการปลดปล่อยในวันที่ ๒๗ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๕

นักบุญ เบื้องหน้านักโทษเขาปฏิบัติตัวเป็นหมอ ประกอบกับการที่เมงเกลมีบุคลิกที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และพูดคุยกับนักโทษอย่างมีมิตรไมตรี ทำให้พวกเขาเชื่อใจ แต่เพียงเสียวินาที เมงเกลก็สามารถสังหารคนที่เขาพูดคุยด้วยได้อย่างไม่ลังเลทำให้เขาถูกขนานนามจากเจ้าหน้าที่หน่วยเอสเอสด้วยกันว่าเป็นเทพแห่งความตาย

ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๓ เมงเกลได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าแพทย์ของค่ายเอาชวิทซ์-บิรเคเนา และค่ายบริวารทั้งหมด เขาจึงกำหนดกระบวนการคัดเลือกนักโทษให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยกำหนดตารางการทำงานของนายแพทย์ กำหนดนโยบายการคัดเลือกนักโทษให้มีความรวดเร็ว มีการกำหนดอายุและส่วนสูงของนักโทษ (โดยเฉพาะในเด็ก โดยนักโทษเด็กที่มีส่วนสูงน้อยกว่า ๑๕๖ เซนติเมตรหรือต่ำกว่าเส้นที่เขาขีดไว้บนกำแพงบล็อกจะถูกนำตัวไปสังหารทันที) ในการคัดแยกนักโทษเพื่อนำไปใช้เป็นแรงงาน อีกทั้งยังกำหนดให้แพทย์นักโทษเข้ามาช่วยงานในโรงพยาบาลและการทดลองอีกด้วย ทั้งนี้ นายแพทย์เอสเอสจะมีหน้าที่ในการควบคุมและกำกับดูแลแพทย์นักโทษที่ถูกเลือกให้ทำหน้าที่รักษาหรือเป็นผู้ช่วยในการทดลองต่าง ๆ ภายในค่าย แพทย์นักโทษส่วนหนึ่งที่ร่วมงานกับเมงเกลกล่าวถึงเขาว่า เมงเกลเป็นเสมือนส่วนประกอบหลักของเอาชวิทซ์ มีบทบาทและความสำคัญมากกว่าใคร มีชื่อเสียงกิตติศัพท์โด่งดัง เพราะเป็นชื่อที่ได้ยินและได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดในค่าย (Lifton 1986 : 341)

การทดลองทางการแพทย์ด้านต่าง ๆ โดยใช้ชาวยิวเป็นเหยื่อในค่ายกักกันเริ่มขึ้นในราว ค.ศ. ๑๙๔๒ โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากสำนักงานกลางเศรษฐกิจและบริหาร (SS Main Economic-Administration Office) การทดลองแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ประเภทแรกเป็นการทดลองที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความอยู่รอดของบุคคลากรในกองทัพ มีการทดลองที่ค่ายดาเคา (Dachau) ซึ่งเป็นการทดลองบรรยากาศชั้นสูง (High - Altitude Experiments) ซึ่งออกแบบเพื่อทดสอบระดับความทนทานของร่างกายมนุษย์ในบรรยากาศชั้นสูงที่มีหรือไม่มีออกซิเจนเพื่อประโยชน์ของกองทัพอากาศเยอรมัน การทดลองทำโดยขังเหยื่อไว้ในห้องกักอากาศลดความดัน (A Low Pressure Chamber) จำลองสภาพบรรยากาศที่นักบินเยอรมันอาจเผชิญในสงครามเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับระดับความสูงที่เป็นอันตรายต่อนักบิน เพื่อนักบินจะกระโดดร่มลงมาได้อย่างปลอดภัย นอกจากนี้มีการทดลองแช่แข็ง (Freezing Experiments) เป็นการจำลองสภาวะแช่แข็ง

เพื่อหาวิธีรักษาพยาบาลหรือวิธีให้ความอบอุ่นแก่ทหารเยอรมัน ในกรณีที่ต้องทำการรบในสมรภูมิที่ต้องเผชิญกับอุณหภูมิที่เย็นจัด การทดลองในน้ำเค็มเพื่อประโยชน์ของกองทัพอากาศและกองทัพเรือ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสลายเกล็ดในน้ำเค็มให้ดื่มได้ในกรณีที่นักบินเยอรมันติดตัวออกจากเครื่องบินตกลงไปในทะเล หรือกะลาสีเรือเยอรมันที่เรือจมลงโดยการถูกทิ้งระเบิด อาจรอดชีวิตอยู่กลางทะเลได้นาน เหลือมีเพียงแต่น้ำทะเลผ่านกระบวนการทางเคมีเพื่อดื่ม (วิเวียน ซิปป์ ๒๕๕๑ : ๘๕, ๑๘๔)

ประเภทต่อมา คือ การทดลองที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนา และการทดสอบทางเภสัชกรรม และการรักษาผู้ป่วยและบาดเจ็บ มีการทดลองที่ค่ายดาเคา ค่ายซัคเซินเฮาเซิน (Sachsenhausen) ค่ายนาตซ์ไวลเลอร์ (Natzweiler) และค่ายบูเนวัลด์ (Buchenwald) เป็นการทดลองสร้างภูมิคุ้มกันโรคและเชรุ่มเพื่อรักษาโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น โรคมาลาเรีย ไข้รากสาดใหญ่ วัณโรค ไทฟอยด์หรือไข้รากสาดน้อย ใช้เชื้อ และโรคไวรัสตับอักเสบ ส่วนค่ายราเวนส์บริค (Ravensbrück) จะทดลองการปลูกถ่ายกระดูก (Bone - Grafting Experiments) โดยการตัดบางส่วนของกระดูก กล้ามเนื้อ และเส้นประสาทออกจากร่างกายเยื่อเพื่อนำไปปลูกถ่ายให้เยื่อคนอื่น การทดลองนี้ไม่เพียงแต่ทำให้เยื่อเสียชีวิตเท่านั้น แต่ยังทำให้เยื่อที่รอดชีวิตพิการได้ด้วย มีการทดลองประสิทธิภาพของยาซัลฟานิลาไมด์ (Sulfanilamide)* เพื่อประเมินผลของการใช้ยากับทหารในแนวหน้าเพื่อยืดชีวิตให้สามารถกลับมารักษาที่โรงพยาบาลได้ การทดลองแก๊สมัสตาร์ด* ที่ค่ายซัคเซินเฮาเซิน และนาตซ์ไวลเลอร์โดยเยอรมนีต้องการยาที่มีประสิทธิภาพ

*ฤทธิ์ทางยาของซัลฟานิลาไมด์ คือ สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียและใช้ในการรักษาโรคติดเชื้อภายใน รัฐบาลนาซีทดลองซัลฟานิลาไมด์เนื่องจากตอนบุกสหภาพโซเวียต ทหารเยอรมันประสบปัญหาเรื่องแผลเน่าและเนื้อตายอย่างหนักจึงต้องการยาเพื่อประวิงเวลาในการส่งตัวกลับมารักษา

*แก๊สมัสตาร์ดเดิมชื่อ LOST โดยเรียกตามวิลเฮล์ม ลอมเมล (Wilhelm Lommel) และวิลเฮล์ม สไตน์คอปฟ์ (Wilhelm Steinkopf) นักวิทยาศาสตร์ผู้พัฒนาและแนะนำให้กองทัพเยอรมันนำมาใช้ในสงครามใน ค.ศ. ๑๙๑๖ เป็นอาวุธเคมีทำให้เกิดแผลพุพองและเป็นพิษต่อเซลล์ สามารถสร้างบาดแผลขนาดใหญ่บนผิวหนังรวมถึงในปอด แก๊สมัสตาร์ดบริสุทธิ์เป็นของเหลวไม่มีสีในอุณหภูมิห้อง เมื่อนำมาใช้ในสงครามจะใช้แบบไม่บริสุทธิ์ มีสีเหลืองหรือเหลืองอมน้ำตาล มีกลิ่นคล้ายกระเทียมหรือมัสตาร์ด จึงเรียกว่าแก๊สมัสตาร์ด

ในการรักษาแผลพุพองที่เกิดจากแก๊สมัสตาร์ด (วิเวียน ซปีตซ์ ๒๕๕๑ : ๑๖๕-๑๖๙)

ประเภทสุดท้าย คือ การทดลองเพื่อศึกษาความได้เปรียบทางเชื้อชาติตามหลักการและทฤษฎีความคิดของนาซีมีขึ้นที่อาชวิทซ์ โดยการทดลองเกี่ยวกับฝาแฝดของเมงเกล ที่ค่ายอาชวิทซ์มีชื่อเสียงมากที่สุด (Nava Cohen 1990 : 255) เมงเกลทดลองการฉีดเชรุ่มสู่พวกยิปซีโดยตรง เช่นเดียวกันกับที่หมอแวร์เนอร์ ฟิสเชอร์ (Werner Fischer) ทำที่ค่ายชัคเซินเฮาเซิน เพื่อหาข้อสรุปว่าความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติส่งผลต่อการต่อต้านการแพร่กระจายของโรคอย่างไร

การทดลองเกี่ยวกับฝาแฝดและคนแคระ

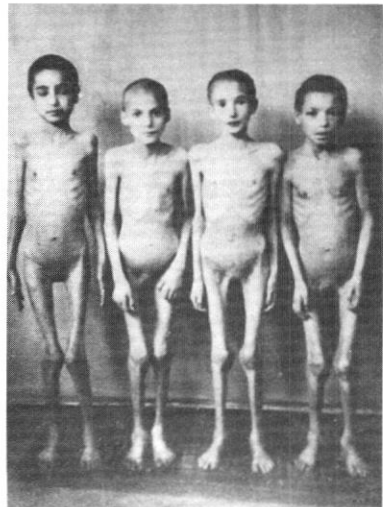
เมงเกลเริ่มทำการศึกษาวิจัยและจุดประเด็นเรื่องฝาแฝด การศึกษาด้านสรีรวิทยา และพยาธิวิทยาของคนแคระตั้งแต่สมัยทำงานที่สำนักงานกลางเชื้อชาติและการตั้งถิ่นฐานใหม่ โดยได้รับความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจากสถาบันวิจัยมานุษยวิทยา พันธุกรรมศาสตร์และการบำรุงพันธุ์เบอร์ลิน - ดาร์เลม และยังสนใจประเด็นความแตกต่างของสีนัยน์ตามนุษย์ สาเหตุการเกิด และวิธีการรักษาโรคพันตกกระเนื่องจากฟลูออไรด์เป็นพิษ (Noma Faciei) และคนที่มีการพัฒนาการทางร่างกายผิดปกติ เช่น คนยักษ์ คนแคระ คนหลังค่อม เป็นต้น

ในการคัดเลือกเหยื่อที่ใช้ในการทดลอง เมงเกลจะเดินทางไปคัดเลือกเหยื่อตามแถวเชลยยืนเรียงอยู่ที่หน้าตู้รถไฟบริเวณสถานีรถไฟ เจ้าหน้าที่หน่วยเอสเอสจะช่วยเหลือในการค้นหาฝาแฝด รวมไปถึงคนแคระ และคนที่มีการร่างกายผิดปกติ ซึ่งเหยื่อในการทดลองส่วนใหญ่จะเป็นชาวยิวและชาวยิปซี โดยทั่วไปมารดาของฝาแฝดส่วนใหญ่พร้อมจะยกลูกให้กับทีมค้นหาทันทีด้วยความหวังว่าลูกของตนจะได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ในขณะที่ฝาแฝดที่แข็งแรงหรือคนที่มีความพิการอื่น ๆ ก็พร้อมเสนอตัวอย่างเต็มใจด้วยความหวังว่าจะได้รับการดูแลที่ดีกว่า เมื่อเด็กแฝดถูกคัดแยกออก พ่อแม่และครอบครัวพวกเขาจะต้องเข้าแถวรอเพื่อรับการคัดเลือกต่อไป ในกรณีที่แฝดยังเด็กมาก แม่ของเด็กจะได้รับอนุญาตให้ไปอยู่ด้วยเพื่อดูแลสุขภาพของเด็กระหว่างการทดลอง แฝดจะถูกตัดอนคัตแยกจากคนอื่น ๆ ไปทางขวามือ โดยได้สิทธิพิเศษให้สามารถเก็บชุดพลเรือนไว้ได้ อีกทั้งยังไม่ต้องตัดผม จากนั้นพวกเขาจะถูกสักด้วยตัวเลข

พิเศษซึ่งในหลายกรณีฝาแฝดจะถูกสักคำว่า ZW ซึ่งเป็นตัวย่อของคำว่าฝาแฝด (Zwilling) เป็นส่วนหนึ่งของหมายเลขที่สัก (Lifton 1986 : 348) ผู้คุมจะนำพวกเขาไปยังโรงทหารที่ออกแบบเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นสถานที่ที่พวกเขาจะได้รับความใส่ใจในอีกระดับหนึ่ง โดยมีอาหารอย่างดี ที่นอนสบาย และอยู่กันอย่างดีและปลอดภัยเพื่อป้องกันไม่ให้ติดเชื้อ (มิโคล นูอิสซลี ๒๕๒๘ : ๓๙) กล่าวกันว่าเด็กแฝดคือหนึ่งในกลุ่มบุคคลที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีที่สุดในค่ายเอชวีทซ์จนกว่าจะถูกนำตัวไปทดลอง ทั้งนี้ภายในโรงนอนพวกเขาจะต้องกรอกประวัติเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวสั้น ๆ เช่น อายุ ส่วนสูง เป็นต้น ในกรณีที่เด็กไม่สามารถกรอกประวัติเองได้ ผู้ปกครองต้องเป็นผู้ทำแทน

กิจวัตรประจำวันของฝาแฝดจะเริ่มต้นด้วยการตื่นเวลา ๖ นาฬิกาเพื่อเข้าแถวรอรับการเรียกชื่อหน้าโรงนอน รับประทานอาหารเช้า โดยในแต่ละวันหมอมงเกลจะเข้ามาตรวจ การมาของหมอไม่ได้สร้างความหวาดกลัวต่อเด็กแต่อย่างใด เพราะเขามีขนมอร่อย ๆ ของใช้เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เหมาะกับการดำเนินชีวิตกับเด็ก ๆ และมีมิตรไมตรีทั้งพูดคุย และเล่นกับเด็ก ๆ เด็กบางคนจะเรียกเขาว่า “ลุงมงเกล” การกระทำเช่นนี้ของมงเกลช่วยให้เขาทำการทดลองกับเด็กเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเด็กต่างเชื่อและไว้วางใจว่ามงเกลจะไม่ทำเรื่องที่เลวร้ายกับพวกเขา ภารกิจประจำวันของฝาแฝดทุกคนอีกอย่างคือจะถูกเจาะเลือดในปริมาณมากจากแขนและนิ้วมือ และในบางครั้งแขนทั้งสองข้างจะถูกเจาะพร้อมกัน ในกรณีเด็กเล็กซึ่งมีแขนและนิ้วเล็กมากก็จะเปลี่ยนไปเจาะเลือดที่คอแทน แผลคูัดที่ถูกขานเลขในแต่ละวันจะถูกส่งตัวไปยังห้องทดลอง

ในการทดลอง ฝาแฝดจะถูกสั่งให้ถอดเสื้อออกแล้วนอนข้างกัน มีเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบร่างกายอย่างละเอียดเพื่อหาจุดเหมือนและแตกต่างระหว่างร่างกายของฝาแฝด มีการตรวจและทดสอบหลาย ๆ อย่าง เช่น การตรวจเลือด การเปลี่ยนถ่ายเลือดระหว่างพี่น้องฝาแฝด เพื่อดูความแตกต่างของเม็ดเลือด

เด็กที่ถูกนำมาทดลองทางการแพทย์

และจัดบันทึกปฏิกิริยาตอบสนอง การเจาะน้ำไขสันหลัง การพยายามเปลี่ยนสีตาให้เป็นสีฟ้าโดยการฉีดสารเคมีเข้าไปในดวงตาซึ่งบ่อยครั้งเป็นสาเหตุของความเจ็บปวดอย่างรุนแรง การติดเชื้อ และการบาดเจ็บชั่วคราวหรือถาวร หากแผดตายขณะทำการทดลอง เมงเกลจะควักลูกตาของพวกเขาออก และปักลูกตาเหล่านั้นไว้ที่ผนังห้องทำงานอย่างเดียวกับที่นักชีววิทยามักทำอย่างแม่นยำเพื่อทำการศึกษา การทดลองเปลี่ยนสีตาดังกล่าว มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและพัฒนาความรู้ทางพันธุกรรมเพื่อจะทำให้แน่ใจว่าสตรีชาวเยอรมันจะสามารถตั้งครรภ์ และให้กำเนิดบุตรฝาแฝดที่มีน้อยน้ำตาลสีฟ้า และผมสีบลอนด์อันเป็นชาวอารยันในอุดมคติของนาซี การฉีดสารเคมีจำนวนมากเข้าไปในร่างกาย จากคำบอกเล่าของมาร์ก และฟรานเชสกา เบอโควิทซ์ (Marc and Francesca Berkowitz) ฝาแฝดชายหญิงชาวเช็กที่ว่า “...หลังจากถูกฉีดยาในครั้งแรกกว่า ๑๕๐ เข็ม พวกเราหวาดกลัวมากและไม่อยากจะจินตนาการถึงการฉีดยาครั้งต่อไป...” (auschwitz.dk : 2013) ซึ่งผลจากการถูกฉีดสารเคมีดังกล่าวส่งผลให้เหยื่อต้องได้รับความทรมานอย่างมาก

นอกจากนี้ยังมีการทดลองทำการผ่าตัดต่าง ๆ โดยไม่ใช้ยาชา เช่น การเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ เช่น แขน ขา ระหว่างพี่น้องฝาแฝด รวมถึงการตอน การทำหมันและการตัดอวัยวะเพศ ดังคำบอกเล่าของมอช ออฟเฟอร์ (Moshe Offer) แฝดผู้รอดชีวิตได้กล่าวถึงการเสียชีวิตของทิบิ (Tibi) พี่ชายของเขาไว้ว่า

ผมไม่เข้าใจว่าทำไมหมอเมงเกลถึงให้ความสนใจในตัวทิบิ พี่ชายของผมมากนัก เขาเอาพี่ชายผมไปผ่าตัดหลายครั้ง ครั้งหนึ่งเขาผ่าเอากะดูกลืนหลังของทิบิออก ทำให้พี่ชายผมเป็นอัมพาต...หลังจากนั้น เขาก็ตัดอวัยวะเพศพี่ชายของผม หลังจากการผ่าตัดในครั้งที่ ๔ ผมก็ไม่ได้เห็นหน้าพี่ชายของผมอีกเลย... (auschwitz.dk : 2013)

อีกทั้งยังมีการทดลองเย็บตัวของเด็กแฝดติดกันเพื่อจะทำให้เกิดแผลสยามขึ้นเพื่อดูการทำงานของอวัยวะภายในร่วมกันและการเข้ากันของเนื้อเยื่อ นอกจากนี้เมงเกลยังมีการทดลองโดยการฉีดเชื้อโรคร้ายแรงซึ่งจะนำไปสู่การเสียชีวิต เช่น โรคไข้รากสาดใหญ่ และวัณโรคเข้าสู่ร่างกายของเด็กแฝดคนใดคนหนึ่ง และเฝ้าสังเกตอาการอย่างใกล้ชิดจนกว่าเด็กแฝดคนนั้นจะเสียชีวิต หลังจากนั้นจะทำการสังหารแฝดอีกคนที่แยกเอาไว้

เพื่อนำร่างกายของเด็กทั้งสองมาตรวจสอบและหาผลของโรค อีกทั้งยังมีการวาดภาพศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างของกะโหลก หู จมูก ปาก มือ และเท้าของฝาแฝด โดยภาพแต่ละภาพจะจัดแยกใส่แฟ้มที่ทำขึ้นโดยเฉพาะ แสดงลักษณะของแต่ละคนอย่างสมบูรณ์ จากการทดลองทางการแพทย์เกี่ยวกับฝาแฝดที่มีอยู่จำนวนมากนั้น ที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ การทดลองเพื่อค้นหาหน่วยของพันธุกรรมที่เป็นต้นตอของการเกิดโรคต่าง ๆ

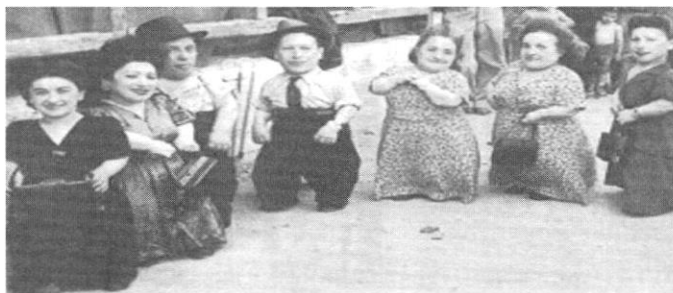
ในการทดลองขั้นสุดท้ายสำหรับเด็กแฝด คือ การชันสูตรศพ โดยจะมีการเปรียบเทียบแง่มุมต่าง ๆ ของกายวิภาคและพยาธิวิทยา ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างอวัยวะที่ทำงานผิดปกติกับอวัยวะที่ทำงานปกติ เปรียบเทียบระหว่างอวัยวะที่ผิดปกติด้วยกัน การศึกษาธรรมชาติของความผิดปกติอื่น ๆ เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดในการศึกษาฝาแฝด เพื่อใช้ในการตรวจสอบและเปรียบเทียบผลของโรค ซึ่งการประเมินความผิดปกตินั้นจะต้องทำในเวลาพร้อมกัน (มิโคล นูอิสซลี ๒๕๕๐ : ๔๐) ดังนั้น เมื่อฝาแฝดคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต บ่อยครั้งฝาแฝดอีกคนก็จะถูกฆ่าด้วย ทั้งนี้แพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ ก็คือ นายแพทย์มิโคล นูอิสซลี (Miklos Nyiszli) ผู้เชี่ยวชาญด้านพยาธิวิทยาซึ่งเป็นแพทย์นักโทษที่อยู่ภายใต้การควบคุมของหมอเมงเกล เขาทำการพิสูจน์ศพของฝาแฝดที่เสียชีวิตจากการทดลอง หรือถูกสังหารด้วยจุดประสงค์อื่น ๆ สำหรับตรวจสอบหลังเสียชีวิต ความมุ่งหมายของการทดลองนั้นเพื่อจะค้นหาความลับของการขยายชาติพันธุ์ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการเพิ่มจำนวนชาติพันธุ์ที่เหนือกว่า หากความเป็นไปได้ในอนาคตที่จะทำให้มารดาเยอรมันตั้งครรภ์แฝดให้ได้มากที่สุด เพื่อเพิ่มการผลิตชาติพันธุ์เยอรมัน (มิโคล นูอิสซลี ๒๕๕๐ : ๔๑-๔๒)

สันนิษฐานว่าฝาแฝดคู่แรก ๆ ที่ถูกนำมาทดลองคือฝาแฝดชาวฮังการีเรียนซึ่งถูกส่งมาเอาชีวิตในปลาย ค.ศ. ๑๙๔๓ ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่เมงเกลเข้าดำรงตำแหน่งหัวหน้าแพทย์ของค่ายเอาชวิทซ์ ฝาแฝดคู่นี้มีอายุประมาณ ๑๔ ปี มีรูปร่างหน้าตาดี โดยลักษณะเด่นที่ทำให้ฝาแฝดคู่นี้เป็นที่สนใจเพราะพวกเขามีผมและขนตามร่างกายมาก และเป็นนักกีฬา เมงเกลได้ทำการทดสอบฝาแฝดคู่นี้เป็นเวลาหลายวัน เริ่มแรกเขาจะวัดขนาดร่างกายอย่างละเอียด ฉายรังสี และถ่ายภาพพวกเขาในอิริยาบถต่าง ๆ รวมถึงให้ยืนยกแขนขึ้นเพื่อสังเกตขนรักแร้ หลังจากนั้นพวกเขาก็จะถูกสอดท่อเพื่อส่งแก๊สผ่านโพรงจมูกเข้าไปจนถึงปอด เพื่อดูการทำงานของปอดส่งผลให้เกิดการระคายเคืองและไออย่างหนัก และได้เก็บตัวอย่างน้ำลายไปทดสอบ นอกจากนี้พวกเขา

ยังถูกทดลองด้วยการแช่น้ำร้อนจนกว่าจะหมดสติ หลังจากนั้นเมงเกลก็จะมัดและดึงนมพวกเขา ก่อนจะนำตัวกลับไปแช่น้ำร้อนอีกหลายครั้ง หลังจากถอนนมและโกนขนตามร่างกายเรียบร้อยแล้วก็จะถ่ายรูปพวกเขาอีกครั้งหนึ่ง หลังจากผ่านการทดลองอันโหดร้ายจนเกินที่ร่างกายจะรับไหว พวกเขาก็ถูกสังหารโดยการฉีดยาพิษเข้าสู่หัวใจ (McCune : 2004)

การทดลองฝาแฝดของเมงเกลนั้นไม่สามารถสรุปได้อย่างแน่ชัดว่ามีการใช้ฝาแฝดในการทดลองจำนวนเท่าใด แต่จากหนังสือ *Children of the Flames* ของลูซีเต มาตาลอง เลกนาโด (Lucette Matalon Lagnado) และเชลลา คอห์น เดเคิล (Sheila Cohn Dekel) ได้บันทึกจำนวนของฝาแฝดที่ถูกใช้ในการทดลองของเมงเกลที่ค่ายเอาชวิทซ์ว่ามีประมาณ ๑,๕๐๐ คู่ และเมื่อค่ายเอาชวิทซ์ได้รับการปลดปล่อยในวันที่ ๒๗ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๕ เด็กที่เกี่ยวกับการทดลองของเมงเกลรอดชีวิตจำนวน ๒๐๐ คน (Wikipedia Encyclopedia : 2013) ต่อมาในทศวรรษที่ ๑๙๘๐ มีการขุดค้นพบซากของฝาแฝดเพียง ๑๐๐ คู่ และจากคำให้การของนายแพทย์นูอิสลีย์ทำให้รู้ว่า ภายในหนึ่งคืนเมงเกลสามารถสังหารฝาแฝดได้มากที่สุดถึง ๑๔ คู่ (Lifton 1986 : 350)

ในส่วนของการทดลองคนแคระที่มีร่างกายผิดปกตินั้นจะมีขั้นตอนและวิธีการในการวิจัยที่คล้ายกับเด็กแฝด โดยการทดลองคนแคระที่โดดเด่น คือ การทดลองคนแคระจากครอบครัวโอวิทซ์ (Ovitz) ครอบครัวนักดนตรีชาวโรมาเนียที่รอดชีวิตจากค่ายเอาชวิทซ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๑๒ คนและมี ๗ คนเป็นคนแคระ ครอบครัวนี้ได้รับการบันทึกว่าเป็นครอบครัวคนแคระขนาดใหญ่ที่สุดในค่ายเอาชวิทซ์ เมื่อมาถึงค่ายครอบครัวโอวิทซ์ดึงดูดความสนใจของเมงเกลเป็นอย่างมาก เขาอยากรู้ความจริงเกี่ยวกับ

คนแคระจากครอบครัวโอวิทซ์

การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวที่มีทั้งคนปกติและคนแคะซึ่งหายากมาก ครอบครัวโอวิทซ์จึงถูกแยกออกจากนักโทษคนอื่น ๆ และถูกส่งตัวไปเพื่อรอรับการทดลอง เมงเกลจัดให้พวกเขาอยู่ในห้องพิเศษ มีอาหารที่ดีถูกสุขอนามัย มีที่นอนและเสื้อผ้าเป็นของตัวเอง เพื่อให้พวกเขามีสุขภาพที่ดีและพร้อมสำหรับการทดลอง ในการทดลองสมาชิกในครอบครัวได้รับการทดลองที่หลากหลายแตกต่างกัน เมงเกลสั่งเจาะไขกระดูก ถอนผมและฟันเพื่อตรวจสอบหาสัญญาณโรคทางพันธุกรรม มีการเหน็บร้อนและเย็นลงในหู หยดสารเคมีเพื่อให้ตาบอด ครอบครัวโอวิทซ์ยังมีสมาชิกที่เป็นทารกเพศชายวัยเพียง ๑๔ เดือนเกิดจากสมาชิกในครอบครัวที่มีร่างกายปกติ แต่ได้รับการคลอดก่อนกำหนดจึงถูกนำตัวมาทดลองด้วย นอกจากนี้ครอบครัวโอวิทซ์ยังเป็นพยานรู้เห็นในการทดลองคนแคะคูใหม่ซึ่งต่อมาถูกส่งหารและนำศพไปต้มเพื่อนำกระดูกไปจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ (Wikipedia Encyclopedia : 2013)

นายแพทย์นูอิสสลีบอกเล่าการตรวจสอบคนแคะที่ถูกเลือกจากสถานีรถไฟไว้ว่า เขาและคนอื่น ๆ จะทำการตรวจสอบคนเหล่านั้นก่อนที่จะให้หน่วยเอสเอสส่งหารนูอิสสลีจะทำการผ่าศพชันสูตรและจดบันทึก พร้อมกับเก็บรักษาซากศพของพวกเขาด้วยแคลเซียมคลอไรด์ (Calcium Chloride) ก่อนจะบรรจุกระดูกที่ทำความสะอาดแล้วใส่ในหีบห่อเพื่อส่งไปยังสถาบันวิจัยมนุษยวิทยา พันธุกรรมศาสตร์และการบำรุงพันธุ์เบอร์ลิน - ดาร์เลม นอกจากนี้นายแพทย์ลอตเต เอ็ม (Lottie M.) ยังกล่าวถึงครอบครัวของคนแคะภายหลังจากการศึกษาวิจัยจบลงด้วยว่า “...เมื่อการศึกษาจบลง พวกนั้นก็จะถูกส่งไปยังห้องรมแก๊ส” (Lifton 1986 : 360)

นอกจากนี้เมงเกลยังให้ความสนใจในการทดลองเรื่องโรคพันตกระในเด็กซึ่งเป็นโรคที่หายาก แต่ในอาชวิทย์พบบ่อยในกลุ่มของพวกยิปซี โรคพันตกระเป็นโรคอัมพาตชนิดที่ทำลายเยื่อไขสันหลังและเนื้อเยื่ออื่น ๆ ในช่องปากส่งผลให้เกิดเนื้องอกบริเวณใบหน้า ในการทดลอง ซึ่งจะได้เห็นได้จากคำบอกเล่าของแพทย์นักโทษคนหนึ่งว่า “วันหนึ่ง...หมอเมงเกลได้นำห่อหนังสือพิมพ์ซึ่งมีกลิ่นสารฟีนอลเข้ามา...เปิดดูพบว่าภายในเป็นศีรษะเด็กจำนวน ๒ ศีรษะ...” จึงสรุปได้ว่าการทดลองนี้ เมงเกลจะสังหารเด็กที่เป็นโรคด้วยการฉีดสารฟีนอลเข้าสู่ร่างกาย หลังจากนั้นก็จะทำการตัดศีรษะของเด็กแล้วส่งไปตรวจเพื่อหาตัวอย่างของเชื้อแบคทีเรีย (Lifton 1986 : 360-361)

การทำหมัน

นอกจากการทดลองเกี่ยวกับเด็กฝาแฝดและคนแคระแล้ว ค่ายเอาชวิทซ์ยังมีการทดลองทางการแพทย์ด้านอื่น ๆ ด้วย การทดลองที่สำคัญประการหนึ่งคือ การทำหมัน นายแพทย์เยอร์มันสนับสนุนการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับประชากรของรัฐบาลนาซี พวกเขาศึกษาวิจัยการทำหมันหมอย่างกว้างขวาง เพื่อประยุกต์ใช้กับประชาชนที่เห็นว่าควรจะต้องกำจัดให้หมดสิ้นไป เช่น พวกที่เป็นโรคทางพันธุกรรม พวกยิว เป็นต้น ศาสตราจารย์คาร์ล เคลาเบอร์ก (Professor Carl Clauberg)* ได้รับมอบหมายให้แสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการทำหมัน การทดลองหลักของหมอเคลาเบอร์ก คือการทำหมันโดยไม่ใช้วิธีการผ่าตัดสำหรับนักโทษหญิงโดยจะทำการคัดเลือกนักโทษหญิงที่แต่งงานแล้ว อายุระหว่าง ๒๐-๔๐ ปี และผู้ที่มิลูกแล้วจะได้รับความสนใจเป็นพิเศษ วิธีการทำหมันของเคลาเบอร์กคือการฉีดสารเคมีที่มีฤทธิ์ในการทำลายหรือก่อให้เกิดความระคายเคืองต่อเนื้อเยื่อเข้าสู่ปากมดลูกเพื่อให้เกิดการอุดตันของท่อนไข่ ทำให้ไม่สามารถมีบุตรได้ โดยสารเคมีที่ใช้จะมีความแตกต่างกัน และถูกเก็บเป็นความลับตามที่รูดอล์ฟ โฮส (Rudolf Höss) ในฐานะผู้บัญชาการค่าย และฐานะพยานได้บันทึกเหตุการณ์ว่า เขาได้รับรายงานและรายละเอียดทุกอย่างเกี่ยวกับกระบวนการทดลองจากหมอเคลาเบอร์ก แต่ไม่เคยได้รับการเปิดเผยเกี่ยวกับสารเคมีที่เขาใช้อย่างแท้จริง (Lifton 1986 : 272) ปัจจุบันเชื่อว่าสารเคมีที่ใช้ดังกล่าวคือ ฟอรัมาลิน (Formalin) และยาชา (Novocain) (Lifton 1986 : 272) ทั้งนี้ยาฉีดได้รับการฉีดซ้ำทุก ๆ ๒ สัปดาห์หลังจากได้รับสารเคมีเป็นระยะเวลา ๖ สัปดาห์ก็จะมีการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยการฉายรังสี นอกจากนี้หมอเคลาเบอร์กยังมีโครงการจะให้นักโทษหญิงทุกคนมีเพศสัมพันธ์กับนักโทษชายเพื่อวัตถุประสงค์ในการทดลองทางปฏิบัติด้วย แต่โครงการทดลองดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากสงครามสิ้นสุดลงก่อน หมอเคลาเบอร์กเชื่อว่าหากมีผู้ช่วยที่เพียงพอ เขาจะสามารถทำหมันได้มากถึง ๑,๐๐๐ คนต่อวันดังที่ปรากฏในจดหมายที่เขาเขียนถึงฮิมเลอร์เกี่ยวกับการ

* ศาสตราจารย์เคลาเบอร์กเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญการรักษาเกี่ยวกับการทำหมัน ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกสูตินรีเวชโรงพยาบาล Chorzow ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ เริ่มเข้ามาทำงานในค่ายกักกันเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๒ ที่ค่ายบิรเคนา หลังจากนั้นได้ย้ายมาประจำที่ค่ายเอาชวิทซ์ ๑ เนื่องจากข้อเรียกร้องที่ต้องการสถานที่พิเศษสำหรับทำการวิจัย ทำให้เกิดการจัดตั้งอาคาร ๑๐ (Block 10) ในค่ายเอาชวิทซ์ ๑ ในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๔๓ หรือที่เป็นที่รู้จักกันในนาม "Clauberg's Block"

ทดลองการทำมันหมู่นักโทษหญิงในค่ายเอาชวิทซ์ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๓ ว่า

การทำมันผู้หญิงโดยไม่ต้องใช้วิธีการฆ่าตัดที่ข้าพเจ้าได้คิดค้น
ขึ้นนั้น ตอนนี้งบอบสมบูรณ์แบบแล้ว...โดยข้าพเจ้าคาดหมายว่าหากมี
การสานต่องานวิจัยนี้ ในอนาคตจะสร้างผลประโยชน์ต่อการให้กำเนิด
ระยะยาว ซึ่งข้าพเจ้าสามารถทำนายเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้เลยว่า
ด้วยเครื่องมืออุปกรณ์และผู้ช่วยที่มีความเหมาะสม แพทย์หนึ่งคนจะ
สามารถทำมันผู้หญิงได้มากถึง ๑,๐๐๐ คนต่อวัน (Jewish Virtual Library :
2013)

วิธีการของหมอเคลาเบริกจะไม่ใช้การฆ่าตัด แต่วิธีการดังกล่าวก็สร้างความ
เจ็บปวดอย่างมากต่อเหยื่อที่ถูกทดลอง นักโทษหญิงหลายคนเสียชีวิตลงจากการทำมัน
และอีกหลายคนถูกส่งไปสังหารหลังการทดลองสิ้นสุด ทั้งนี้ นักโทษที่อยู่ในการควบคุม
ของเคลาเบริกมีประมาณ ๓๐๐ คน และมีการแยกนักโทษหญิงที่ได้รับการฉีดยาสารเคมี
ออกจากนักโทษทั่วไป นักโทษที่ปฏิเสธการทดลองจะถูกส่งตัวกลับไปรมแก๊สที่ค่าย
บิรเคเนา ส่วนมากกลุ่มที่ยังอยู่จะได้ผลข้างเคียง คือ เกิดอาการติดเชื้อในเยื่อของท้อง
เลือดออกในช่องคลอดทำให้มีไข้สูงและเกิดภาวะโลหิตเป็นพิษ หมอโยฮันน์ เกิบเบล
(Dr.Johannes Goebel) ผู้ช่วยของหมอเคลาเบริกในค่ายเอาชวิทซ์จะคอยจัดหาสารเคมี
ที่จำเป็นต่อการทำลายเนื้อเยื่อ และคอยติดตามผลที่ได้จากการฉายรังสี ประมาณว่า
จำนวนของเหยื่อที่ถูกทดลองอยู่ระหว่าง ๗๐๐ คนถึงหลายพันคน

ในช่วงเวลาเดียวกันนายแพทย์ฮอร์สท์ ชูมันน์ (Horst Schumann) ก็เริ่มทดลอง
การทำมันในค่ายเอาชวิทซ์เช่นกัน ชูมันน์เป็นหัวหน้าคณะผู้ก่อตั้งสถาบันสำหรับโรคที่
ไม่สามารถรักษาได้ (Institution for the Incurable) ขึ้นที่โรงพยาบาล Grofeneck ในเมือง
วิทเทมเบิร์ก (Wurtemberg) เขาเป็นสมาชิกของคณะกรรมการพิเศษทางการแพทย์
(Special Medical Commission) โดยทำหน้าที่คัดเลือกผู้ป่วยและผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้
ภายในค่ายกักกันเข้าสู่ห้องรมแก๊ส ชูมันน์ย้ายมาประจำอยู่ที่โรงเรือนหมายเลข ๓๐ เขต
Bla สำหรับนักโทษหญิงในค่ายบิรเคเนาซึ่งเป็นสถานที่ทำมันจากการฉายรังสีเอกซ์เรย์
(X-Ray) มีติดตั้งเครื่องฉายรังสี ๒ เครื่องเชื่อมต่อด้วยสายเคเบิลส่งตรงไปยังห้องควบคุม
ซึ่งนักโทษชาวยิวทั้งชายและหญิงจะถูกเกณฑ์เข้ามาเพื่อรับการทดลอง

การทำหมันดำเนินการด้วยการฉีกรังสีไปที่รังไข่ของเพศหญิง และลูกอ้วนทะของเพศชาย การฉีกรังสีจะทำให้อวัยวะบริเวณช่องท้อง ขาหนีบ สะโพกหรือก้นของเหยื่อเกิดรอยไหม้จากการโดนรังสี และเนื้อเยื่อของอวัยวะจะเป็นหนองทำให้ไม่สามารถใช้การได้อีก บันทึกลงของแพทย์หญิงโอลกา เลงเยล ทำให้ทราบรายละเอียดของการทดลองว่าในขณะที่ทดลองฉีกรังสี จะมีการหยุดฉีกรังสีเป็นบางครั้ง เพื่อตรวจสอบว่าเหยื่อจะยังสามารถร่วมเพศได้หรือไม่ เมื่อได้รับการยืนยันจากแพทย์แล้วว่ารังสีได้ทำลายระบบสืบพันธุ์จนสิ้นเชิงแล้ว เหยื่อจะถูกส่งตัวไปสังหารในห้องรมแก๊ส นอกจากนี้ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๔ มีการทำหมันเด็กชายอายุ ๑๓-๑๗ ปี จำนวน ๑,๐๐๐ คน โดยมีการลงทะเบียนทำหมันให้ หลังจากนั้น ๒-๓ สัปดาห์เด็กเหล่านี้จะถูกเรียกตัวมาสอบถามถึงผลของการทดลองว่าพวกเขายังมีความรู้สึกต้องการทางเพศหรือไม่ แล้วให้สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ขณะที่กำลังจะหลั่งน้ำอสุจิออกมานั้น แพทย์จะใช้เครื่องมือชนิดหนึ่งเป็นโลหะแข็งสอดเข้าไปในท่อปัสสาวะ เพื่อรับเอาน้ำอสุจิซึ่งการกระทำเช่นนี้ก่อให้เกิดความเจ็บปวดต่อเหยื่อมาก หลังจากนั้นจะมีการนำน้ำอสุจิไปพิสูจน์ บางครั้งก็จะมีการตัดลูกอ้วนทะเพื่อส่งไปตรวจสอบด้วยเช่นกัน เด็กที่ถูกตัดอ้วนทะจะถูกแยกออกจากคนอื่น ๆ เมื่อผลการทดลองสำเร็จ เด็กเหล่านี้จะถูกส่งตัวไปยังห้องรมแก๊ส

ส่วนนักโทษหญิงจะมีการฉีกรังสีบริเวณท้องน้อย จากนั้นแพทย์จะตรวจดูอาการแล้วผ่าตัดเอามดลูกและรังไข่ออก หมอซูมันน์ใช้วิธีการทดลองนี้หลายครั้งกับเด็กผู้หญิงอายุ ๑๖-๑๗ ปีโดยให้เหยื่อนอนใต้เครื่องฉายรังสี เจ้าหน้าที่จะนำแผ่นโลหะแผ่นหนึ่งมาวางไว้ที่หน้าท้อง อีกแผ่นรองไว้ที่หลังแล้วปล่อยรังสีตรงไปยังรังไข่จนหน้าท้องไหม้เกรียม จากนั้นอีก ๒ เดือนก็จะส่งคนไข้ไปรับการผ่าตัด มีการให้เหตุผลของการทำหมันในนักโทษว่าหากเยอรมนีชนะสงครามแล้วสามารถทำหมันชาติพันธุ์อื่นที่ไม่ใช่เยอรมัน คนเหล่านั้นจะไม่สามารถสืบเชื้อสายได้ และจะไม่เป็นอันตรายต่อเยอรมนีอีกต่อไป ทั้งยังสามารถทำงานเป็นแรงงานให้กับเยอรมนีได้ต่อไปอีกเป็นเวลานาน เมื่อประชากรเยอรมันเพิ่มมากขึ้นพอจะครอบครองพื้นที่ต่าง ๆ ในยุโรปได้แล้ว คนเหล่านั้นก็จะล้มตายและสูญพันธุ์ไปในที่สุด (โอลกา เลงเยล ๒๕๓๐ : ๓๕๗-๓๖๒)

การทดลองทางการแพทย์ของนาซีสะท้อนให้เห็นถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนเนื่องจากการทดลองที่เกิดขึ้นในค่ายเอาชวิทซ์รวมถึงค่ายกักกันอื่น ๆ มีการใช้ชาวยิวและนักโทษเชื้อชาติอื่น ๆ ในการทดลอง การทดลองดังกล่าวไม่เพียงแสดงให้เห็นถึง

ความน่าสะพรึงกลัวและความโหดร้ายที่มนุษย์ได้กระทำต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แต่ยังเป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้พวกนาซีถูกกล่าวหาเป็นผู้ก่ออาชญากรรมต่อเพื่อนมนุษย์ในการพิจารณาคดีที่นูเรมเบิร์ก หลักฐานที่ค้นพบและคำให้การของเหยื่อผู้รอดชีวิตหลังสงคราม ได้ทำให้เรื่องราวของความโหดร้ายนี้เป็นที่รับรู้กันมากขึ้น

เมงเกลหลัง ค.ศ. ๑๙๔๕

เมื่อค่ายเอาชวิทซ์ได้รับการปลดปล่อยในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๔๕ เมงเกลเป็นหนึ่งในเจ้าหน้าที่ระดับสูงของค่ายที่หลบหนีไปได้ ในตอนแรกเขาหนีไปค่ายโกรสโรเซน (Gross Rosen) ในโลเวอร์ ไชลีเซีย (Lower Silesia) และทำงานเป็นแพทย์ประจำค่าย อย่างไรก็ตามก่อนกองทัพแดงของสหภาพโซเวียตเข้ามาปลดปล่อยค่ายในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๕ เมงเกลก็หลบหนีอีกครั้งและไปทำงานตามค่ายกักกันอื่น ๆ เป็นช่วงเวลาสั้น ๆ เมื่อทหารพันธมิตรทยอยเข้าปลดปล่อยค่ายกักกันอื่น ๆ เมงเกลหนีกลับไปยังบ้านเกิดที่กุนซ์เบิร์ก และพยายามหลบหนีเข้าสู่ชายแดนตะวันตกเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุมจากทหารโซเวียต แต่ถูกจับกุมได้โดยทหารอเมริกันและได้รับการปล่อยตัวในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๕ เขาใช้เอกสารปลอมที่ลงทะเบียนชื่อใหม่ว่า ฟรีตซ์ ฮอลล์มันน์ (Fritz Hollmann) ต่อมาเขาทำงานเป็นลูกจ้างแรงงานในฟาร์มในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในบาวาเรีย และอาศัยอยู่ในบาวาเรียระยะหนึ่งจนกระทั่ง ค.ศ. ๑๙๔๙ จึงหนีไปยังกรุงบัวโนสไอเรสในอาร์เจนตินาโดยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนเก่าชื่อฮันส์ เซดไมเออร์ (Hans Sedlmeier) และสมาชิกเครือข่าย ODESSA* ซึ่งเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดยสมาชิกหน่วยเอสเอส เพราะเขาตระหนักว่าการอาศัยอยู่ในยุโรปนั้นอันตรายเกินไป และเสี่ยงต่อการถูกจับกุม

* ODESSA ย่อมาจาก Organisation Der Ehemaligen SS-Angehörigen หรือเครือข่ายนาซีระหว่างประเทศ จัดตั้งขึ้นในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่สองโดยกลุ่มของเจ้าหน้าที่เอสเอส โดยมีวัตถุประสงค์คือการสร้างและอำนวยความสะดวกในเส้นทางหลบหนีลับ ภายหลังเป็นที่รู้จักในนาม ratlines เพื่อให้สมาชิกเอสเอสใช้หลบหนีหลีกเลี่ยงการจับกุมและดำเนินคดีของพวกเขานในข้อหาอาชญากรรมสงคราม ส่วนใหญ่ของผู้ที่หลบหนีออกจากประเทศเยอรมนีและออสเตรียถูกช่วยไปอเมริกาใต้และตะวันออกกลาง

การหลบหนีของเขาเป็นไปได้ไม่ยากนัก เพราะในขณะนั้นยังไม่มีใครรู้ถึงเรื่องราวการทำงานของเขาในค่ายเอาชวิทซ์ แต่ต่อมาเมื่อการพิจารณาคดีนูเรมเบิร์ก* เริ่มขึ้นในข้อหาก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติและได้มีการนำตัวจำเลย และเหยื่อผู้รอดชีวิตมาซักถามถึงวิธีการสังหารได้มีการเอ่ยถึงชื่อของเมงเกล และการทดลองทางการแพทย์ของเขา เรื่องราวของเมงเกลจึงถูกเปิดเผย และนำไปสู่การออกหมายจับเขาในเวลาต่อมา

ที่อาร์เจนตินามีอาชญากรนาซีหลายคนหนีไปอาศัยอยู่ จึงไม่ใช่เรื่องยากที่เมงเกลจะไปอาศัยตั้งรกรากที่นั่น เขาเปลี่ยนชื่อเป็น เฮลมุท เกรกอร์ (Helmut Gregor) และระยะแรกเขาทำงานเป็นคนงานก่อสร้าง ต่อมาได้ใช้ความรู้ทางการแพทย์เปิดคลินิกรักษาคนไข้ และรับทำแท้งที่ผิดกฎหมาย ใน ค.ศ. ๑๙๕๕ เมื่อเขามีเงินทุนมากพอ จึงซื้อหุ้นร้อยละ ๕๐ จากบริษัทยาฟาโดรฟาร์ม (Fadro Farm) ส่งผลให้ฐานะทางการเงินมั่นคงขึ้น และสามารถใช้ชีวิตได้ในแบบที่ต้องการ เมงเกลในขณะนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มชุมชนเยอรมันในบัวโนสไอเรส และยังมีความคุ้นเคยกับอดอล์ฟ ไอคมันน์ (Adolf Eichmann) อดีตแกนนำนาซีที่มีบทบาทสำคัญในการกวาดล้างชาวยิว ซึ่งใช้ชื่อปลอมว่าริคาร์โด คลีเมนต์ (Ricardo Klement) ซึ่งซ่อนตัวอยู่ในบัวโนสไอเรสด้วย และฮันส์ รูดेल (Hans Rudel) นักบินเยอรมัน ซึ่งเป็นผู้นำของกลุ่มนาซีใต้ดินในช่วงหลังสงครามชีวิตในอเมริกาใต้ของเขาดำเนินไปด้วยดี แต่ข่าวการถูกจับกุมพิจารณาคดีของไอคมันน์ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๖๐ โดยองค์กรมอสсад (Mossad)* ซึ่งเป็นองค์กรลับของอิสราเอล (Secret Services of Israel) เมื่อมีการตัดสินคดีความและเรื่องราวเกี่ยวกับค่ายกักกันถูกเปิดเผย ทำให้เมงเกลวิตกกังวลและเริ่มหวาดกลัวว่าเขาจะถูกจับ เมงเกล

* การพิจารณาคดีอาชญากรรมสงครามที่นูเรมเบิร์กเริ่มขึ้นระหว่างเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๕ ถึงเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๔๙ ถือเป็นการพิจารณาคดีอาญาระหว่างประเทศครั้งแรกในประวัติศาสตร์ โดยสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหภาพโซเวียต พิจารณาคดีเยอรมนีประเทศเดียว ในข้อหาก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ไตร่ตรองไว้แล้ว โดยคดีทางการแพทย์ที่ถูกนำมาพิจารณามีทั้งหมด ๑๒ คดี ซึ่งเริ่มพิจารณาในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ และดำเนินไปจนกระทั่งถึงการพิพากษาคดีสุดท้ายในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๔๙

* เป็นองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบเก็บและรวบรวมข่าวกรอง ปฏิบัติงานอย่างลับ ๆ และต่อต้านการก่อการร้ายรวมถึงมีหน้าที่ในการนำชาวยิวกลับคืนสู่ประเทศอิสราเอล ปกป้องชุมชนชาวยิว ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

จึงตัดสินใจหนีออกจากอาร์เจนตินาใน ค.ศ. ๑๙๖๒ และเดินทางไปปารากวัยโดยใช้ชื่อว่าปลอมว่าไฮเซ่ แมงเกล

หลังจากการจับกุมไอค์มันน์ได้สำเร็จใน ค.ศ. ๑๙๖๐ อิสเซอร์ ฮาเรล (Isser Harel) ผู้บัญชาการสูงสุดขององค์กรลับอิสราเอล ซึ่งเป็นประธานในการประชุมรายงานเกี่ยวกับปฏิบัติการในการจับกุมกล่าวว่าเขาไม่สามารถจับกุมแมงเกลได้เป็นเพราะปฏิบัติการดำเนินงานล่าช้าเกินไป อย่างไรก็ตามสองสัปดาห์หลังการประชุม ปฏิบัติการตามล่าตัวแมงเกลก็เริ่มขึ้น เนื่องจากได้รับเบาะแสเรื่องที่อยู่สุดท้ายของเขาในอาร์เจนตินาบริเวณซานเมืองวิเซนเต โลเปซ (Vicente Lopez) แต่ก็ไม่สามารถตามจับตัวแมงเกลได้

ส่วนแมงเกล หลังจากหนีไปปารากวัย เขาอาศัยอยู่บริเวณซานเมืองโฮเฮเนา (Hohenau) ใน ค.ศ. ๑๙๖๗ องค์กรลับอิสราเอลได้รับรายงานเกี่ยวกับที่อยู่ใหม่ของแมงเกลแต่เนื่องจากในขณะนั้นเกิดสงครามหกวัน (The Six-Day War) ระหว่างอิสราเอลกับอียิปต์จึงไม่สามารถปฏิบัติการไล่ล่าแมงเกลได้ หลังสงครามสิ้นสุดใน ค.ศ. ๑๙๖๘ มีการสืบหาข้อมูลของแมงเกลอีกครั้ง แต่ไม่ได้เบาะแสเกี่ยวกับตัวเขามากนัก อีกสี่ปีต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๗๒ แมงเกลย้ายไปอยู่ที่โนวา ยูโรปา (Nova Europa) ซึ่งห่างจากเมืองเซาเปาโลประมาณ ๒๐๐ กิโลเมตรในบราซิล เขาอาศัยกับผู้ลี้ภัยชาวฮังการีโดยแมงเกลทำงานเป็นผู้จัดการฟาร์มให้ การแยกตัวออกจากกลุ่มชาวเยอรมันและนาซีไปหลบซ่อนตัวตามลำพังของแมงเกลในบราซิล ทำให้เขารู้สึกปลอดภัยจากการถูกตามล่าจากองค์กรลับอิสราเอล

ใน ค.ศ. ๑๙๗๔ แมงเกลได้รับข้อเสนอจาก ฮันน์ รูเดล ให้ย้ายไปอยู่ที่โบลิเวียเพื่ออยู่ร่วมกับเคลาส์ บาร์บี (Klaus Barbie) อดีตหัวหน้าหน่วยเอสเอสและสมาชิกเกสตาโป แต่แมงเกลปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว โดยต้องการใช้บั้นปลายชีวิตที่เดิม เพราะคิดว่าปลอดภัยจากการติดตามและไม่มีผู้ใดรู้จักเขามากนัก ช่วง ๒-๓ ปีสุดท้ายของชีวิตเขาล้มป่วยและต่อมาเสียชีวิตลงที่เบอร์ติโอกา (Bertioga) ในบราซิลด้วยอุบัติเหตุจมน้ำตายในขณะที่ว่ายน้ำอยู่ในทะเลแอตแลนติกเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๗๙ รวมอายุ ๖๘ ปี ศพของเขาถูกฝังใน แอมบู ดาส อาร์เตส (Embu das Artes) ภายใต้ชื่อ วูฟกัง แกร์ฮาร์ด (Wolfgang Gerhard) ซึ่งเป็นชื่อสุดท้ายที่เขาใช้ในบัตรประจำตัวของเขาดังแต่ ค.ศ. ๑๙๗๖ อีกเกือบหนึ่งทศวรรษต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๘๕ มีการขุดค้นพบหลุมฝังศพของแมงเกล และนำโครงกระดูกไปพิสูจน์ตรวจสอบโดยสถาบันนิติเวชวิทยาเขา

เปาโลซึ่งยืนยันว่าเป็นกระดูกของเมงเกล เมงเกลจึงเป็นอาชญากรนาซีที่รอดพ้นจากเงื้อมมือของกฎหมาย แม้จะต้องหลบหนีหรือหลบซ่อนตัวจากการตามล่าจับกุม แต่ก็ยังสามารถใช้ชีวิตได้อย่างอิสระโดยปราศจากการรับโทษทัณฑ์ใด ๆ จากอาชญากรรมที่เขาได้เคยทำไว้

บรรณานุกรม

- มิโคล นูอิสซลี. **บันทึกเลือดค้ายนรกเอาชวิทซ์** : คำให้การของนายแพทย์มิโคล นูอิสซลี. แปลโดย ธนพร รัตนสุวรรณ. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๐.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **สารานุกรมประวัติศาสตร์สากลสมัยใหม่ : ยุโรป เล่ม ๒ อักษร C-D**. ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๔.
- วิเวียน ชปีตซ์. **หม้ออำมหิตจากนรก**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๕๑.
- สัญญา สุวัจนตร. **นาซีสมัยไวมาร์ ค.ศ. ๑๙๑๘-๑๙๓๓**. กรุงเทพฯ : ศักติโสภาคการพิมพ์, ๒๕๕๑.
- โอลกา เลงเยล. **บันทึกกลับจากค่ายนรกนาซี**. แปลโดย ศานติหังส ว. จันทร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกบัว, ๒๕๓๐.
- Dalia Ofer and Lnore J. Weitzman, **Women in the Holocaust**, New Haven, Conn : Yale University Press, 1998.
- Encyclopedia of the Holocaust Vol. 2 E-K**. New York. : Macmillan Publishing Company, 1990.

Encyclopedia of the Holocaust Vol. 3 L–R. New York. : Macmillan Publishing Company, 1990.

Friendman, Philip. **Road to Extinction : Essays on the Holocaust.** Edited by Ada Friendman. New York : Jewish Publication Society of America, 1980.

Lifton, Robert Jay. **The Nazi Doctor : Medical Killing and Psychology of Genocide.** New York : Basic Book Publisher, 1986.

Yahil, Leni. **The Holocaust : The Fate of European Jewry.** New York : Oxford, 1990.

Nicole and Jill. **Josef Mengele – The Angel of Death.** Accessed 3 April 2013. Available from <http://nicole-and-jill.tripod.com/id1.html>

United States Holocaust Memorial Museum. **Josef mengele.** Accessed 3 April 2013. Available from <http://www.ushmm.org/wlc/en/article.php?ModuleId=10007060>

Victims of Mengele. Accessed 3 April 2013. Available from <http://auschwitz.dk/Mengele/id24.htm>

Wikipedia Encyclopedia. **Josef Mengele.** Accessed 3 April 2013. Available from http://en.wikipedia.org/wiki/Josef_Mengele

McCune, Lokota. **Medical Experiment.** Accessed 3 April 2013. Available from http://www.kawvalley.k12.ks.us/schools/rjh/marneyg/04_holocaust-projects/04_mccune_medical-experiments.htm

Jewish Virtual Library. **Carl Clauberg.** Accessed 3 April 2013. Available from <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Clauberg.html>

